

Examen HAVO

2011

tijdvak 1
dinsdag 17 mei
13.30 - 16.30 uur

Nederlands

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 20 vragen en een samenvattingsopdracht.
Voor dit examen zijn maximaal 47 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Geef niet meer antwoorden (zinnen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd.
Als er bijvoorbeeld één zin wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één zin, dan wordt alleen de eerste zin in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1 De multitasker als informatiejager

- 1p 1 Een schrijver kan zijn tekstonderwerp op verschillende manieren introduceren.
Op welke wijze introduceert de schrijver van de tekst 'De multitasker als informatiejager' het onderwerp?
A een aanname formuleren en deze vanuit eigen ervaring beoordelen
B een anekdote vertellen en hier een standpunt aan verbinden
C een kritische vraag over het onderwerp stellen en deze beantwoorden
D een onderzoeksresultaat aanhalen en toelichten met voorbeelden
- 1p 2 Met welk begrip kan de functie van alinea 3 ten opzichte van alinea 2 het beste benoemd worden?
A gevolg
B uitwerking
C vergelijking
D voorwaarde
- 1p 3 Noem vier verschillende strategieën die volgens de tekst gehanteerd worden om de informatiestromen waaraan we dagelijks blootgesteld worden, te lijf te gaan.
"Veel opvoeders klagen over de nadelige invloed van het multitasken: de jeugd van vandaag leest niet meer aandachtig en kan zich niet meer langdurig concentreren op een specifieke taak, wat onder meer ten koste gaat van het leren." (regels 33-39)
- 3p 4 Formuleer op basis van tekstgegevens uit alinea 8 een uitspraak die de nadelige invloed van multitasken nuanceert.
Geef geen voorbeelden.
Gebruik maximaal 25 woorden.
"Informatieoverlast is overigens niet typerend voor onze tijd; het is een probleem van alle tijden." (regels 105-107)
- 3p 5 Leg uit dat schrijven en multitasken ieder in hun tijd een oplossing bieden voor de aanpak van informatieoverlast.
Betrek beide vaardigheden in de formulering van je antwoord.
Baseer je antwoord op gegevens uit de alinea's 6 tot en met 8.
Gebruik maximaal 35 woorden.
"Het is echter verkeerd om multitasken alleen als een probleem te zien." (regels 207-208)
In de tekst is al eerder sprake van voordelen van multitasken.
- 2p 6 In welke twee alinea's uit het tekstgedeelte van de alinea's 3 tot en met 10 is deze kant van multitasken al eerder aan bod geweest?

- 1p 7 Met welk begrip kan de functie van alinea 11 ten opzichte van de voorafgaande alinea's het beste benoemd worden?
- A nuancering
 - B verklaring
 - C voorbeeld
 - D voorwaarde

De tekst 'De multitasker als informatiejager' kan onderverdeeld worden in vier delen. Deze delen kunnen van de volgende kopjes worden voorzien:

- 1 Gevolgen van multitasken
- 2 Goed omgaan met informatiestromen
- 3 Informatiestoornis en multitasken
- 4 Verandering van mensentype

1p 8 Bij welke alinea begint deel 2?

1p 9 Bij welke alinea begint deel 3?

1p 10 Bij welke alinea begint deel 4?

1p 11 Wat is de belangrijkste vraag waarop de tekst een antwoord geeft?

- A Blijkt uit onderzoek of multitasken een veroorzaker is van informatie-overlast?
- B Is multitasken alleen voor jongeren een antwoord op het kanaliseren van de informatiestroom?
- C Is multitasken de oorzaak van moderne informatiestoornissen als ADHD en ADD?
- D Is multitasken vooral als een probleem of ook als een voordelige ontwikkeling te zien?

Lees de onderstaande beweringen.

- 1 In onze huidige informatiemaatschappij kan multitasken een doeltreffende manier zijn om met informatieoverlast om te gaan.
- 2 In onze huidige maatschappij is het aantal psychische stoornissen door de digitale informatiestroom fors toegenomen.

1p 12 Welke van de beweringen is/zijn juist tegen de achtergrond van de inhoud van de tekst?

- A alleen 1
- B alleen 2
- C 1 en 2

Lees de twee beweringen over de titelkeuze 'De multitasker als informatiejager'.

- 1 De titel is goed gekozen omdat deze het hoofdonderwerp van de tekst weergeeft.
- 2 De titel is goed gekozen omdat deze treffend inspeelt op de vergelijking van de evolutie van de mens (van jager tot boer).

1p 13 Welke van de beweringen over de titelkeuze is/zijn op deze tekst van toepassing?

- A alleen 1
- B alleen 2
- C 1 en 2
- D geen van beide

- 1p **14** Welke zin geeft het beste de hoofdgedachte van de tekst ‘De multitasker als informatiejager’ weer?
- A** Multitasken is een modern verschijnsel dat wordt beschouwd als een mogelijke veroorzaker van diverse stoornissen bij het verwerken van informatie.
 - B** Multitasken is een van de werkwijzen die kunnen worden ingezet voor de verwerking van de informatiestromen van de moderne informatie-maatschappij.
 - C** Multitasken levert volgens velen stoornissen op in de informatieverwerking, maar kan een doeltreffende strategie zijn om moderne informatiestromen te hanteren.
 - D** Multitasken wordt door ouderen als nadelig voor de concentratie afgewezen, maar lijkt met name bij jongeren de creativiteit te bevorderen.

“En is het werkelijk zo erg?” (regel 52)

- 1p **15** Wordt deze vraag in de tekst beantwoord?
- A** Ja, want uit de tekst blijkt dat veel nadelen van multitasken te verwaarlozen zijn en dat er voornamelijk voordelen aan zitten.
 - B** Ja, want in de tekst wordt het vooruitzicht geschetst dat de voordelen van multitasken in de digitale samenleving zullen opwegen tegen de nadelen.
 - C** Nee, want in de tekst worden voor- en nadelen van multitasken naar voren gebracht, maar het is helemaal niet duidelijk welke het zwaarste wegen.
 - D** Nee, want uit de tekst valt niet op te maken wat de voor- en nadelen van multitasken op de lange termijn precies inhouden.

In een tekst kunnen verschillende argumentatietypen voorkomen.

- 2p **16** Van welke twee argumentatietypen wordt zowel in alinea 1 als alinea 2 gebruikgemaakt?
Kies uit argumentatie op basis van:
feiten, gezag, geloof, normen en waarden, vermoedens, voorbeelden.

tekstfragment 1

Nu de vakantie er weer op zit, voelt iedereen het monster van het multitasken weer naderen. De waarheid is, zo hebben hersenonderzoekers gevonden, dat ons brein er helemaal niet op gebouwd is om meerdere dingen tegelijk te doen. Ja, wel: lopen en intussen je hand naar je hoofd brengen om te krabben, of lezen en intussen gaan verzitten – natuurlijk. Maar niet: aandacht hebben voor het één en aandacht hebben voor het ander.

Iedereen weet dat de enige manier om iets voor elkaar te krijgen is om er aandacht aan te besteden. De volle aandacht. De dichteres Ida Gerhard had de gewoonte om, als ze merkte dat degene die ze aan de telefoon kreeg intussen ook iemand anders gedag zwaaide, thee inschonk of hoe dan ook aandacht had voor iets anders dan het gesprek, op hoge toon te vragen: “Mag ik je volle aandacht?” Het klinkt vervelend, maar er zit wat in: hoe vaak merk je zelf niet dat dingen, waar je in een telefoongesprek afwezig-enthousiast op hebt gereageerd, daarna volledig uit je geheugen verdwenen zijn? Als je aandacht besteedt aan de taak die je uitvoert, sla je volgens neurologen gegevens anders op en zijn ze gemakkelijker weer terug te halen.

De wereld probeert ons er op vindingrijke wijze steeds heviger van te overtuigen dat het paradijs op aarde aanbreekt, als we alles tegelijk kunnen doen. Heerlijk in een zeilboot zitten e-mailen, verrukkelijk naar muziek luisteren via je mobiele telefoon, waarmee je tevens foto's maakt en op internet surft terwijl je op familiebezoek bent: we verliezen geen seconde, we leven volop, we zijn dynamisch. En: geheugenloos, oppervlakkig, snel verveeld.

Wat een ramp van een ideologie – want dat is het. Een door producenten van apparaatjes gestimuleerde ideologie, die wordt overgenomen alsof er een nieuwe heilstaat is aangebroken. Wie voorzichtig over aandacht en concentratie begint, is een zanik die nog stééds niet doorheeft dat het zo niet meer werkt.

naar: Marjoleine de Vos, Het ideaal van deze tijd is chaotisch gerommel, NRC Handelsblad, 6 september 2008

- 3p **17** Waarin verschilt de visie van Marjoleine de Vos (tekstfragment 1) op multitasken van de visie op multitasken in de tekst 'De multitasker als informatiejager'?
Betrek de informatie uit beide teksten in de formulering van je antwoord.
Gebruik niet meer dan 35 woorden.
- 1p **18** Tot welke tekstsoort behoort 'De multitasker als informatiejager'?
De tekst is een
- A** betogende tekst met activerende elementen.
 - B** betogende tekst met uiteenzettende elementen.
 - C** uiteenzettende tekst met activerende elementen.
 - D** uiteenzettende tekst met amuserende elementen.

Teksten kunnen uit de volgende bestanddelen bestaan:

- 1 feiten
- 2 meningen van anderen
- 3 de mening van de schrijver

- 1p **19** Welke bestanddelen tref je aan in de tekst 'De multitasker als informatiejager'?
- A** 1 en 2
 - B** 1 en 3
 - C** 2 en 3
 - D** 1, 2 en 3

De auteur verzet zich in deze tekst tegen de opvatting dat multitasken alleen maar problematische kanten heeft.

Hieronder staan vier citaten:

- 1 "Voor sommige mensen is het regelmatig switchen tussen taken een manier om steeds opnieuw een beetje adrenaline aan te maken." (regels 216-220)
- 2 "De huidige ADD'er lijkt met zijn korte concentratieboog eerder op de jager-verzamelaar. Toch is er misschien wel hoop voor hem." (regels 253-256)
- 3 "Het zou best zo kunnen zijn dat ADD'ers niet gekweld worden door een stoornis, maar dat zij juist gezegend zijn met een nieuw soort intelligentie." (regels 265-268)
- 4 "Het lijkt tijd voor verandering. Laten de informatieboeren onder ons maar uitkijken. De toekomst is aan de 'Homo Zappens', de multitaskende informatiejager." (regels 274-278)

- 1p **20** In welke van de vier citaten komt het verzet tegen die opvatting versterkt in de woordkeuze tot uiting?
- A** in citaat 1 en 2
 - B** in citaat 1 en 4
 - C** in citaat 2 en 3
 - D** in citaat 3 en 4

Tekst 2 Zoek de verschillen

- 19p **21** Maak een goedlopende samenvatting in correct Nederlands van maximaal **200** woorden van de tekst 'Zoek de verschillen'. Uit je samenvatting moet voor iemand die de oorspronkelijke tekst niet gelezen heeft, duidelijk worden:
- wat er geconstateerd wordt met betrekking tot het huidige emancipatiedebat;
 - wat het voornaamste verschil is in uitgangspunt tussen het emancipatiedebat van vroeger en dat van nu;
 - wat dit verschil in uitgangspunt betekend heeft voor het wetenschappelijk onderzoek en wat de resultaten daarvan kunnen betekenen voor het huidige emancipatiedebat;
 - wat tegenwoordig als de belangrijkste natuurlijke verschillen tussen mannen en vrouwen wordt gezien;
 - welke gevolgen voor de huidige positie van vrouwen en mannen door de onderkenning van de verschillen man-vrouw zichtbaar zijn geworden;
 - wat de inzet moet zijn van het nieuwe emancipatiedebat;
 - op welke manier mannen en vrouwen in de toekomst kunnen samenwerken.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.